

[Lehwald.]

Frigørelse i forfjorrig Aarhundrede skabte den store Udvidning, som alle vi har været Vidne til. Det engelske Landbrugs ringere Stade er et fuldgældigt Vidnesbyrd om, at dette er rigtigt. Derfor er vi imod Oprettelsen af Husmandsbrug paa Statsjord. Vi kan kun betragte denne Maade at udstykke Jorden paa som et Led i den Bevægelse, der agter at fratage Befolkningen Ejendomsretten til Jorden, og paa dette Punkt vil man altid finde mig og mit Parti som Modstandere.

Men selv om vi vilde se bort fra denne vor principielle Paastand, kan det ikke nytte, at man ud fra gode og fromme Ønsker om god og sund Beskæftigelse for Befolkningen handler, som naar de blinde slaas, og ikke ser Sandheden lige i Øjnene, men følger de gamle Veje og de gamle Dogmer uden Hensyntagen til de faktiske Forhold, som de er til Stede i Øjeblikket, og som de tegner sig for os i de Tider, der kommer. Det vilde være ganske forkert at gaa ud fra Forudsætninger, som var dengang, og som efter alle Solemærker at dømme vanskeligt kommer tilbage.

Der er ikke Tvivl om, at de store Landbrug har haft de største Vaaskeligheder under Krisen, saa af den Grund kunde der være god Mening i at udstykke dem mest. Men man maa jo herover ikke glemme, at det var de store kornproducerende Landbrug, der reddede os under Verdenskrigen, idet det gennem dem blev muligt at skaffe Føden til Befolkningen og til vor store Husdyrbestand. Havde Danmarks Jord dengang været udstykket i lutter Husmandsbrug, havde vi været meget ringere stillede.

I alle Landbokredse tales der i Øjeblikket om, at en Omlægning af Produktionen muligvis bliver en Nødvendighed. Hvad vil det sige? Her kan der efter mit Skøn kun blive Tale om en Tilbagevenden, en Tilbagegang til tidligere Tidens Landbrug, med en gradvis Indskrænkning af saavel Svinesom Kvægbesætningen til en saadan Størrelse, at den i Hovedsagen kunde fodres med de hjemmeavlede Produkter, i Forbindelse med Foranstaltninger, der bevirkede, at vi i Hovedsagen benyttede det danske Korn til at brødføde os selv med. Jeg ser i denne Forbindelse bort fra den tyske Kemiker Dr. Spangenberg's Forsøg paa at dyrke Planter paa kunstig Jord med det Resultat, at der i et Skab paa 2½ m uden Afbrydelse kunde skaffes Korn til 30 Køer i et helt Aar for en Pris af 1 Kr. 12 Øre om Ugen. Hvis det var tilnærmelsesvis rigtigt, vilde det maaske være rigtigt at sige,

at de foreslaaede Brug er for store, men det tror jeg nu altsaa ikke paa.

Ud fra disse Betragtninger vil det være i højeste Grad letsindigt, forinden de kommende nye Retningslinier for dansk Landbrug har bundfældet sig, og forinden man er klar over vore fremtidige Eksportmuligheder for forædlede Landbrugsprodukter, at gaa til Udstykning af Jord og Oprettelse af nye Husmandsbrug i stor Udstrækning. Disse Betæneligheder gælder først og fremmest Arealernes Størrelse. Det er muligt, at Arealerne efter denne Lov er store nok — jeg skal ikke opkaste mig til Dommer herom —, men der er lige saa stor, ja større Mulighed for, at de er for smaa, saaledes som de altid har været for smaa og stadig er blevet forøget. Hvad Bygningerne angaar, maa man ogsaa tage i Betragtning, at der kan komme en saa stor Omlægning af Produktionen, at de opførte Stalde vil vise sig at være for store, og at der her vilde være brugt store Kapitaler til Unytte. Derfor er vi Modstandere af at forcere Udviklingen for stærkt frem i Øjeblikket ud over, hvad Jordfondens Midler kan strække til, og hvad de er bestemt til.

Saaledes som Landet ligger, maa de kommende Brug have tildelt Svinekort i samme Omfang som de bestaaende Brug. Det kan man ikke komme udenom, hvis man regner med, at de nogenlunde skal kunne svare sig. Det vil selvfølgelig forringe de bestaaende Brugs Rentabilitet, og hvis samtidig Kontingentet bliver nedsat, er jeg slet ikke saa sikker paa, at denne Lovs Virkninger vil blive rosede omtalt i de Kredse, det gaar ud over. Jeg har nok set af Forhandlingerne i det andet høje Ting, at der er henvist til, at Husmændene med de smaa Arealer kunde optage Produktion af Havesager, men det vilde kun være muligt i begrænset Omfang og paa Steder, hvor der var nem Adgang til Afsætning af disse Produkter. Skulde det ske i større Omfang, vilde disse Brug sammen med de efter denne Lov oprettede Gartnerier og Havebrug meget snart kunne give en Overproduktion, der vilde medføre saa lave Priser, at de i mange Tilfælde vilde gaa langt under Produktionsprisen og dermed ødelægge det Erhverv, som det gennem denne Lov var Meningen at fremme.

Ud fra disse Betragtninger er jeg derfor betænkelig ved yderligere Oprettelse af smaa Husmandsbrug, der i Fremtiden, efterhaanden som Eksporten af forædlede Landbrugsprodukter indskrænkes, vil faa ringere og ringere Levevilkaar. Det middelstore Brug maa være Maalet for vor fremtidige Land-